

Rusia-Ucraina , Rusia- Iran , Rusia-Israel.

Interacții dintr-o perspectivă diferită

Alfred Poplingher

În ultimul an suntem martori ai unei apropieri care devine din ce în ce mai vădită între Rusia și Iran. Această alianță este deocamdată simțită pe frontul ucrainian , dar se vorbește deja de un ajutor al Rusiei în producția și perfecționarea sistemului de rachete ale Iranului și de aprovizionarea Organizației teroriste Hezbollah cu rachete anti-tanc , prin intermediul Grupului Wagner. Această evoluție a relațiilor militare dintre cele două state constituie un pericol potențial de importanță majoră pentru Israel. Cum s-a ajuns la această situație, cum Rusia a ajuns să-și aleagă aliat pe cel mai extremist stat islamic ? Nu cred că se poate răspunde la această întrebare fără să aruncăm o privire asupra conflictului dintre Rusia și Ucraina și a face o incursiune în istorie. Ambele sunt necesare pentru a ajunge la o înțelegere cât mai obiectivă .

Sunt conștient că ideile , opiniile și concluziile la care am ajuns vor crea reacții violente din partea unor cititori (sper că nu majoritatea) . Totuși îmi asum acest risc și doresc să le împărtășesc pe această cale.

Teritoriul pe care astăzi există Ucraina ca stat independent a fost de-a lungul a peste un mileniu teatru a numeroase conflicte și a trecut succesiv prin mâinile și ocupația Poloniei, Lituaniei , mongolilor și în final a Rusiei În primul mileniu e.n. teritoriile de astăzi ale Ucrainei și Rusiei Europene erau locuite de triburi slave. Pe la mijlocul sec. IX e.n. incursiunile

vikingilor originari din regiunile estice ale Suediei au devenit frecvente , pînă cînd la sfîrșitul aceluiași secol clanul denumit Rus reușește să cucerească mare parte a teritoriilor și să înființeze statul Kievan Rus . La mijlocul sec. XIII mongolii invadează toată zona și o stăpînesc timp de peste 200 de ani. După prăbușirea Imperiului Mongol către finele sec. XV teritoriul de azi al Ucrainei este cucerit și anexat regatului Poloniei apoi o perioadă de cel al Lituaniei și așa pînă la mijlocul sec. XVII cînd are loc o unire a Rusiei Țariste cu cazacii lui Bogdan Khmelnytsky care stăpîneau marea majoritate a teritoriului după ce se răscolaseră contra Poloniei . În 1918 ia naștere Republica Populară Ucraina ca parte independentă a Rusiei. Pentru o scurtă perioadă de opt luni un regim nationalist anti bolșevic se instaurează dar nu reușește să supraviețuiască iar Republica Populară revine pentru ca în 1921 să cadă total în mîinile bolșevicilor și în 1922 să fie inclusă în Uniunea Sovietică .

Peninsula Crimeea a fost de-a lungul anilor sub influență grecească, romană și bizantină pînă cînd a fost cucerită de Imperiul Otoman. În 1783 după îndelungate și repetate războaie Rusia reușește să o acapareze. Între 1917 și 1920 populația tătară a teritoriului declară un stat independent care în 1921 este înglobat în Uniunea Sovietică ca republică autonomă în cadrul Rusiei Sovietice. În 1954 întreaga peninsulă este transferată Republicii Sovietice Ucraina ca gest de prietenie al Rusiei față de Ucraina la comemorarea a 300 de ani de la acordul de unire al Rusiei Țariste cu cazacii lui Khmelnytsky. Populația Crimeii era constituită în peste 68% de ruși , conform unui recensămînt din 2014.

Este știut că după încheierea celui de-al doilea război mondial s-au efectuat unele modificări de granițe între statele Europei Centrale și de Est , toate în favoarea și la cererea Uniunii Sovietice. Astfel regiunea Transcarpatică a fost luată de la Ungaria și Slovacia , Bucovina de Nord , regiunea Buceag și Basarabia de la Romania, Galiția de la Polonia. Marea majoritate a acestor vaste teritorii – cu excepția Basarabiei au fost alipite Ucrainei. Teritoriul Ucrainei Sovietice cuprindea de asemeni toată regiunea Dombasului bogată în cărbune și minerale, alipirea de Ucrainei făcînd-se în 1922 printr-o hotărâre a lui Lenin .

La sfîrșitul anului 1991 Uniunea Sovietică încetează să existe și în locurile se nasc 15 state independente printre care Ucraina și Federația Rusă, De-a lungul anilor care au urmat s-au perindat la conducerea Ucrainei șase președinți , unii mai apropiați intereselor Rusiei , alții pro occidentali . Încă din 2015 Ucraina și-a manifestat dorința de a adera la Alianța Nord-Atlantică – NATO dar a fost respinsă în câteva rînduri. Această aspirație nu a fost văzută cu ochi bune de vecina de la răsărit. Poate aici e momentul de semnalat un amănunt foarte interesant ai puțin cunoscut : în 1954 URSS și-a exprimat dorința de a adera la NATO , cererea fiind

respinsă de Statele Unite ale Americii. Pericolul potențial pe care îl reprezintă primirea Ucrainei în NATO a fost semnalat încă în 2008 de ambasadorul USA la Moscova care a apreciat deschis că acest fapt reprezintă o provocare directă asupra intereselor rusești și trebuie evitată. Președintele Putin declarat și el nu o dată ca vede expansiunea NATO spre est ca o amenințare existențială asupra Rusiei .

Relațiile între Rusia și Ucraina după destrămarea Uniunii Sovietice au fost marcate de evenimente pozitive cât și de tensiuni crescânde mai ales începând cu anul 2005. Câteva exemple : În 1994 Rusia semnează Memorandumul de la Budapesta prin care recunoaște independența și integritatea teritorială a Ucrainei. În 1997 se semnează un nou acord de prietenie între cele două state care stipulează recunoașterea și inviolabilitatea reciprocă a frontierelor . O altă înțelegere este semnată în 2003 care și ea definește granițele dintre Ucraina și Rusia.

Politica internă a Ucrainei este marcată în anii de după declararea independenței de apariția de grupări politice care favorizau continuarea de strânse relații cu Rusia , paralel cu fracțiuni ultra naționaliste , unele de orientare fascistă. Dintre acestea cea mai mare influență și importanță și-a câștigat Gruparea Azov, o organizație paramilitară de extremă dreaptă cu vădite influențe neo naziste și care și-a început activitatea ca club de suporteri ai formației de fotbal Metalist Kharkiv . Această grupare și-a făcut simțită prezența în special începând cu anul 2014 , în același an fiind inclusă în Garda Națională a Ucrainei sub numele de Detașamentul pentru Operații Speciale Azov . Situația internă a Ucrainei este tulburată în acea perioadă de grupările separatiste din regiunea Dombas care luptă pentru independență. Batalionul Azov este folosit pentru a înfrânge aceste mișcări , ceea ce face ca Rusia să intervină cu sprijin financiar și militar.

Evenimentele din sudul Ucrainei împreună cu dorința ei deschisă de a adera la NATO duc la o deteriorare rapidă a relațiilor cu Rusia care devin și mai tensionate dată cu ocuparea și alipirea Crimei la Rusia și declararea unilaterală a independenței noilor republici Luhansk și Donetsk , ambele evenimente petrecute în 2014. În același an din inițiativa câtorva state europene (Germania , Franța și Italia) au loc tratative în capitala Bielorusiei Minsk. Se stabilește încetarea ostilităților între părțile beligerante (armata ucraineană și forțele pro rusești din Dombas) , recunoașterea independenței celor două republici în cadrul Ucrainei și conform legislației acestora, crearea unei zone de securitate între Rusia și Ucraina și alegeri libere în cele două republici. Acordurile deși semnate nu au supraviețuit multă vreme încălcări fiind semnalate de ambele părți. Încercări ale statelor Europene de a reînvia acordurile de la Minsk au fost respinse de Ucraina.

Situația încordată dintre Rusia și Ucraina suferă o degradare mai accentuată după alegerea lui Zelensky ca președinte în 2019. În 2021 în tendința de a evita un conflict de anvergură între cele două țări, Putin propune o soluționare a crizei prin declararea Ucrainei stat neutru și încetarea expansiunii spre Est a Pactului Nord Atlantic. Zelensky nu acceptă nici un compromis și cere ca frontierele Ucrainei recunoscute internațional să fie cele existente înainte de dezmembrarea Uniunii Sovietice, adică cuprinzând Crimeea și Dombasul. Mai mult de atât insistă ca Ucraina să fie primită în NATO. Rusia ripostează amenințând cu război. De data aceasta țările Europei, în special Marea Britanie alături de USA au ales să sprijine Ucraina în loc să inițieze și chiar să forțeze negocieri de pace. În februarie 2022 Rusia atacă Ucraina nu înainte de a-și anexa cele două republici din Dombas. Astfel începe un război care a provocat și continuă să provoace zeci de mii de victime civile.

Ajutoarele morale, financiare și militare ale occidentului și în special ale USA și Marea Britanie au ajutat enorm Ucraina și în același timp au dus la o izolare crescândă a Rusiei pe plan internațional. Aceasta s-a văzut deodată singură în fața unui boicot internațional din ce în ce mai sufocant. Nevoia de a găsi aliați a devenit stringentă. China cu toată rivalitatea ei față de USA nu și-a manifestat interesul să se implice militar iar Israelul a ales neutralitatea din motive strategice întemeiate. Singura țară cu putere militară care a acceptat cu entuziasm să se alătore Rusiei a fost Iranul. Această alianță are influențe nefaste pentru Israelului. În politica Rusiei se fac simțite nuanțe noi care devin treptat vădite transformându-se în fapte. Sub influența Iranului Rusia se transformă din stat binevoitor și înțelegător față de interesele Israelului într-un stat ostil. Ucraina care de la începutul conflictului a cerut ca Israelul să se alătore coaliției NATO în special cu ajutoare militare, are acum tot interesul de a deteriora și mai mult relațiile și noua situație ceată, difuzând știri neîntemeiate și neverificate legate de ultimele evenimente din Caucaz contra evreilor în general și israelienilor în particular. Schimbările din politica Rusiei față de Israel dictate de alianța cu Iranul vor duce la modificări și în politica Israelului vis-a-vis de conflictul din Ucraina. Rusia nu-și poate permite o încetare unilaterală a acțiunilor militare și o retragere a trupelor ei la vechile granițe. Sunt în joc din punctului de vedere prestigiul, mândria națională și interese vitale. Cu cât înaintăm în timp acest conflict armat devine mai complicat și dificil de aplanat și din ce în ce mai periculos pentru pacea mondială.

Prezenta analiză pe care m-am străduit să o expun cu maximă obiectivitate permite câteva majore concluzii :

1. Ucraina nu a fost cunoscută și recunoscută în istorie ca stat până când bolșevicii lui Lenin nu l-au creat și înglobat în cadrul Uniunii Sovietice .

2. Rusia lui Putin a încălcat toate acordurile și înțelegerile acceptate și semnate de ea în legătură cu Ucraina. Acțiunile beligerante ale Rusiei sunt clasificate conform normelor internaționale drept agresiune și încălcare a legilor războiului .

3. Țările NATO în frunte cu USA și Marea Britanie nu au încercat să aplaneze pe cale negocierilor conflictul , dimpotrivă au adoptat o vădită politică de încurajare a Ucrainei prin sprijin moral , financiar și militar. Această politică a dus la izolarea Rusiei și au aruncat-o în brațele Iranului creând astfel o situație internațională foarte periculoasă .

Războiul între Rusia și Ucraina continuă de aproape doi ani iar sfârșitul lui nu se vede la orizont. Până în prezent s-au înregistrat zece mii de victime din rândul populației civile , aproximativ două sute de mii din rândul forțelor armate ale ambelor părți, alături de distrugerii considerabile ale infrastructurii.

